

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Διδάσκων: Βασίλης Γραμματικόπουλος
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης **Creative Commons** και ειδικότερα ***Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο v.3.0***
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives v.3.0)

[ή επιλογή ενός άλλου από τους έξι συνδυασμούς]

[και αντικατάσταση λογότυπου άδειας όπου αυτό έχει μπει (σελ. 1, σελ. 2 και τελευταία)]

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Σταθμισμένα τεστ

ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

Κατανόηση τι είναι το σταθμισμένο τεστ

Πως χρησιμοποιούνται στην προσχολική ηλικία

Κατανόηση της διαδικασίας στάθμισης

ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΤΕΣΤ

Παραδοσιακή μορφή αξιολόγησης

Ανάπτυξη τους από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα

Ευρεία χρήση τους έως και σήμερα

ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΤΕΣΤ

Στην προσχολική ηλικία όλα είναι ψυχολογικά τεστ

- Τεστ ανίχνευσης (screening)
- Τεστ διάγνωσης (diagnostic)
- Τεστ γλώσσας (language)
- Τεστ επίτευξης (achievement)

ΤΕΣΤ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ

- Χρησιμοποιούνται για την ανίχνευση αναπτυξιακών αδυναμιών
- Συνήθως είναι τεστ νόρμας
- Denver II (ελέγχει σημαντικές καθυστερήσεις)
- Ages & stages questionnaire (συμπληρώνεται από τους γονείς)
- AGS Early Screening Profile (περιλαμβάνει ερωτηματολόγια γονέων και εκπαιδευτικών καθώς και το προφίλ σε γνωστική, κινητική και κοινωνική ανάπτυξη)

ΤΕΣΤ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ

Τα τεστ ανίχνευσης καλύπτουν σχεδόν όλους
τους τομείς ανάπτυξης στην προσχολική
ηλικία

Παραδείγματα θεμάτων των τεστ ανίχνευσης

Κινητικές δεξιότητες

Αδρή κινητικότητα

• Πήδημα, αναπήδηση, πιάσιμο, βάδισμα σε ευθεία γραμμή

Λεπτή κινητικότητα

• Κατασκευές με κύβους, κόψιμο χαρτιών, αναπαραγωγή φορμών, γράψιμο και αντιγραφή λέξεων, ζωγραφική σχημάτων

Γνωστική ανάπτυξη

Αναγνώριση μερών σώματος

Μέτρημα ρουτίνας

Μέτρημα αντικειμένων

Κατανομή και ταξινόμηση εικόνων

Αναγνώριση και ονομασία χρωμάτων και εικόνων

Απάντησεις σε σύντομες ερωτήσεις σχετικά με διάφορες έννοιες

Γλωσσική ανάπτυξη

Αναγνώριση θεμάτων σε μία αλληλουχία εικόνων

Απαντήσεις σε προσωπικές ερωτήσεις

Αναγνώριση αντικειμένων και εικόνων

Τοποθέτηση αντικειμένων χρησιμοποιώντας λέξεις καθορισμού (πάνω, κάτω, μέσα κλπ.)

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΕΣΤ

- Συνήθως ακολουθούν τη χρήση των τεστ
ανίχνευσης
- Αφορούν έλεγχο σε συγκεκριμένη αδυναμία
- Συνήθως ελέγχουν γνωστικές αδυναμίες

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ ΤΕΣΤ

- **Stanford-Binet Intelligence Scale (IQ test)** σχεδιάστηκε για να ελέγχει τη γενική λογική και την ικανότητα επίλυσης προβλημάτων
- **Wechsler Preschool & Primary Scale (WPPSI-III)** σχεδιάστηκε για το εντοπισμό ανομοιογενούς ανάπτυξης
- **Kaufman Assessment Battery for Children (K-ABC)** γενικό αναπτυξιακό τεστ

Παραδείγματα κατηγοριών μέτρησης διαγνωστικών ΤΕΣΤ

Κατηγορίες ανεξάρτητης ανάπτυξης

Σωματική ανάπτυξη
Γλωσσική ανάπτυξη
Ανεξάρτηση λειτουργικότητα

Κατηγορίες κοινωνικής συμπεριφοράς

Κοινωνική εμπλοκή
Υπακοή/συμμόρφωση
Εμπιστοσύνη
Διαταραχή διαπροσωπικής
συμπεριφοράς
Υπερκινητική συμπεριφορά
Στερεοτυπική συμπεριφορά

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΤΕΣΤ

- Συνήθως είναι στην κατηγορία των
διαγνωστικών τεστ
- Είναι πολύ σημαντικά ιδίως σε
πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα

ΓΛΩΣΣΙΚΑ ΤΕΣΤ

- Preschool Language Scale (PLS-4)
- Peabody Picture Vocabulary Test

Παρέχουν πληροφορίες για την γλωσσική ικανότητα που μπορούν να καθορίσουν εάν τα παιδιά χρειάζονται υποστήριξη από ένα υποστηρικτικό πρόγραμμα γλώσσας

Παραδείγματα κατηγοριών μέτρησης γλωσσικών τεστ

Μέτρηση δεκτικού και εκφραστικού λόγου

Μέτρηση δεκτικού λεξιλογίου

Μέτρηση ικανότητας προφορικού λόγου

Εκτίμηση μαθησιακών αναγκών προφορικού λόγου

Αναγνώριση παιδιών για τοποθέτηση σε προγράμματα ενίσχυσης

Μέτρηση γλωσσικής προόδου

ΤΕΣΤ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ

- Είναι τεστ αξιολόγησης της επίδοσης των παιδιών
- Είναι πολύ χρήσιμα για αποφάσεις σχετικές με στρατηγικές διδασκαλίας
- Είναι πολύ σημαντική η απόφαση για το χρόνο που διενεργούνται

ΤΕΣΤ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ

- Kaufmann Test of Educational Achievement
- Stanford Early Achievement Test
- California Achievement Test

ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΤΕΣΤ

Ως προς την ταξινόμηση τους είναι
κριτηρίου ή νόρμας

ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΑ ΤΕΣΤ

- Αξιολόγηση νόρμας (norm reference)
- Αξιολόγηση κριτηρίου (criterion reference)

Αξιολόγηση νόρμας

Η αξιολόγηση γίνεται με βάση τις επιδόσεις μιας κοινωνικής ομάδας (π.χ. μία τάξη ή μία ηλικία ή κάποια προσόντα κλπ.)

Αξιολόγηση κριτηρίου

Η αξιολόγηση καθορίζεται από την
επίτευξη συγκεκριμένων στόχων που
προκαθορίζονται

ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΩΝ ΤΕΣΤ

Κάθε τεστ για να είναι κατάλληλο για
συγκεκριμένη χρήση πρέπει να έχει ορισμένα
ψυχομετρικά χαρακτηριστικά

ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- ✓ Αξιοπιστία (reliability)
- ✓ Αντικειμενικότητα (objectivity)
- ✓ Εγκυρότητα (validity)
- Χωρίς τη διασφάλιση των παραπάνω χαρακτηριστικών τα αποτελέσματα της μέτρησης έχουν περιορισμένη χρησιμότητα
- Έννοιες που εμφανίζονται με διαφορετικές μορφές

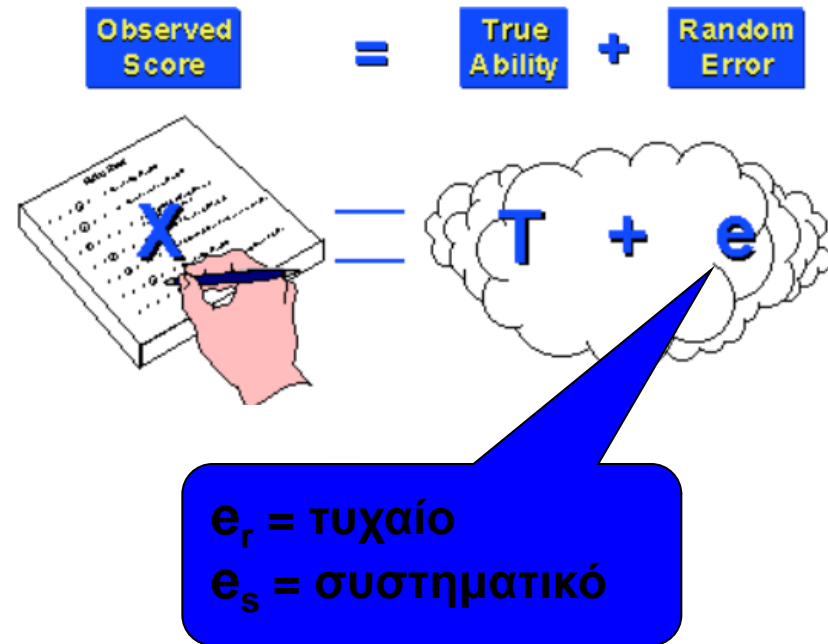

Αξιοπιστία (reliability)

- Ένα αξιόπιστο όργανο μέτρησης μετρά το υπό εξέταση χαρακτηριστικό με συνέπεια
- Εάν ένα άτομο μετρηθεί δύο ή περισσότερες φορές με ένα απόλυτα αξιόπιστο όργανο μέτρησης, και το υπό εξέταση χαρακτηριστικό του δεν έχει μεταβληθεί, τότε αναμένεται οι μετρήσεις να δώσουν ίδια αποτελέσματα

Μετράμε επίδοση και όχι αληθινή τιμή

- Η πλειονότητα των μετρήσεων περιέχει κάποιο βαθμό σφάλματος
- Μία απόλυτα αξιόπιστη δοκιμασία δεν περιέχει σφάλμα
- Σκοπός του ερευνητή είναι να μειώσει το σφάλμα της μέτρησης

$$X = T + e_r + e_s$$

Μορφές αξιοπιστίας

- Σταθερότητα
  - (stability)
- Ανάμεσα στους κριτές
  - (interrater reliability)
- Εσωτερική συνοχή
  - (internal consistency)
- Ισοδύναμων μορφών
  - (equivalency reliability)

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις διασφάλισης της αξιοπιστίας σταθερότητας

- Σημαντικός παράγοντας το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ των μετρήσεων
  - Το υπό εξέταση χαρακτηριστικό δεν πρέπει να έχει μεταβληθεί
  - Οι δοκιμαζόμενοι δεν πρέπει να έχουν κουραστεί
  - Διασφάλιση ότι η αρχική μέτρηση δεν επιδρά στην επόμενη μέτρηση

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις διασφάλισης της αξιοπιστίας κριτών

- Ξεκάθαρο σύστημα παρατήρησης και καταγραφής
- Υψηλή τυποποίηση της καταγραφής
- Σε πειραματικούς σχεδιασμούς δεν πρέπει να γνωρίζουν ποια ομάδα παρατηρούν
- Πριν την κύρια έρευνα εκπαίδευση των κριτών για αύξηση της εμπειρία τους
- Διασφάλιση της συνέπειας στον τρόπο καταγραφής από τους κριτές

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις διασφάλισης της εσωτερικής συνοχής

- Καταγραφή ποικίλων απόψεων και συμπεριφορών για το ίδιο φαινόμενο
- Δοκιμασίες γνώσεων
  - Αύξηση του αριθμού των ερωτήσεων
  - Στην περίπτωση πολλαπλών επιλογών στις απαντήσεις αύξηση του αριθμού των επιλογών
  - Η δοκιμασία χωρίζεται σε δύο τμήματα: τα μονά και τα ζυγά θέματα
  - Συσχέτιση μεταξύ των ημίσεων
  - Υπολογισμός συνολικά της αξιοπιστίας της δοκιμασίας με τον τύπο Spearman-Brown

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις διασφάλισης της εσωτερικής συνοχής

- Ψυχομετρικά εργαλεία
  - Κάθε διάσταση της έννοιας πρέπει να μετριέται με περισσότερα από τρία θέματα
  - Σε κλίμακες Likert ο αριθμός των βημάτων να είναι > 3
  - Αποφυγή ουδέτερου σημείου σε θέματα απόψεων (ζυγός αριθμός βημάτων)
  - Βήμα «Δεν απαντώ, δεν γνωρίζω»
  - Σε θέματα ικανοτήτων μπορεί να υπάρχει ενδιάμεσο βήμα (μονός αριθμός βημάτων)

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις διασφάλισης της αξιοπιστίας ισοδύναμων μορφών

- Κατασκευή διαφορετικών δοκιμασιών για τη μέτρηση του ίδιου χαρακτηριστικού
  - Ανάπτυξη αρκετών ερωτήσεων-θεμάτων
  - Αξιολόγηση των ερωτήσεων-θεμάτων από ειδικούς
  - Τυχαία επιλογή ερωτήσεων
- Πιλοτική χορήγηση των δύο ισοδύναμων μορφών στα ίδια άτομα
  - Με εναλλασσόμενη σειρά
  - Μεταξύ της χορήγησης των ισοδύναμων μορφών να μεσολαβεί κάποιο χρονικό διάστημα

	A ομάδα	B ομάδα
1η μέρα	A ΤΕΣΤ	B ΤΕΣΤ
2η μέρα	B ΤΕΣΤ	A ΤΕΣΤ

Στατιστικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας

- Συχνά η αξιοπιστία εξετάζεται με το δείκτη γραμμικής συσχέτισης (r του Pearson)
- Μειονεκτήματα του δείκτη συσχέτισης:
  - Έχει αναπτυχθεί για την εξέταση της σχέσης μεταξύ δύο διαφορετικών μεταβλητών
  - Δυσκολία εφαρμογής όταν υπάρχουν περισσότερες από δύο μετρήσεις
  - Δεν λαμβάνει υπόψη τις πιθανές διαφορές μεταξύ των μετρήσεων

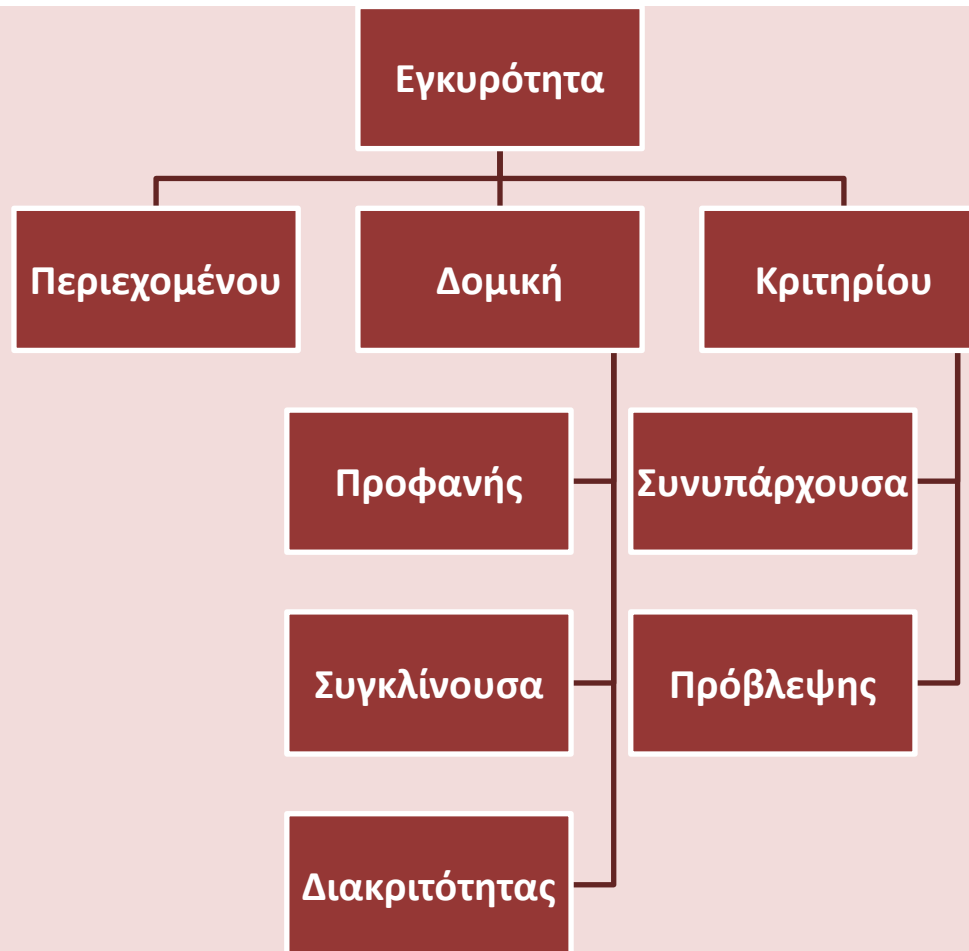
Το πρόβλημα της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες

- Οι κοινωνικές επιστήμες ασχολούνται με έννοιες όπως στάσεις, συμπεριφορές, συναισθήματα, προσωπικότητες κ.α.
- Οι ερευνητές των κοινωνικών επιστημών ανέπτυξαν τρόπους για να αποδείξουν ότι μπορούν πράγματι να μετρήσουν τέτοιες έννοιες

Εγκυρότητα

- Ο βαθμός στον οποίο μια δοκιμασία ή ένα όργανο μέτρησης μετρά αυτό που υποτίθεται ότι μετράει
- Ο βαθμός στον οποίο τα εμπειρικά δεδομένα συμφωνούν με τις θεωρητικές παραδοχές ή προβλέψεις
- ✓ Μια έγκυρη δοκιμασία είναι πάντα αξιόπιστη
- ✓ Μια αξιόπιστη δοκιμασία δεν είναι πάντα έγκυρη

Βασικές μορφές εγκυρότητας

Bryant, 2000

1ο στάδιο ελέγχου εγκυρότητας (1)

- Εγκυρότητα περιεχομένου (content validity)
- Προφανής εγκυρότητα (face validity)
- Υποκειμενική εκτίμηση
- Στα αρχικά στάδια της ανάπτυξης εργαλείων μέτρησης
- Κατανόηση της έννοιας και των διαστάσεων αυτής και σαφής ορισμός τους
  - Τι είναι η επαγγελματική εξουθένωση;
  - Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της;
  - Πόσες διαστάσεις έχει;
  - Ποια η διαφορά της από συναφείς έννοιες όπως το άγχος;

1ο στάδιο ελέγχου εγκυρότητας (2)

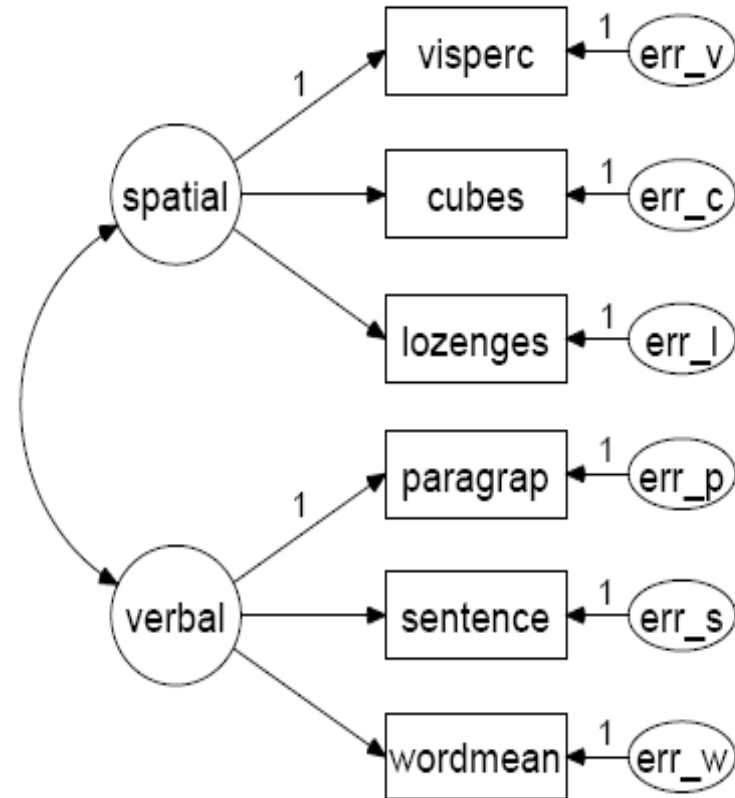
- Προσεκτική επιλογή των ερωτήσεων-θεμάτων ώστε η έννοια να αντιπροσωπεύεται σε βάθος και πλάτος
  - Ποιοτική προσέγγιση (*Netemeyer et al., 2003*)
  - Μελέτη ήδη υπαρχόντων εργαλείων
- Εξέταση των ερωτήσεων-θεμάτων
  - από ειδικούς στο χώρο και
  - από άτομα που θα χρησιμοποιήσουν το εργαλείο μέτρησης

2ο στάδιο ελέγχου εγκυρότητας (1)

- **Η δομή του εργαλείου μέτρησης πρέπει να διερευνηθεί προτού εξεταστούν άλλες μορφές εγκυρότητας**
  - **Διαστάσεις του εργαλείου**
  - **Σχέση των διαστάσεων μεταξύ τους**
  - **Θέματα που συνδέονται με κάθε διάσταση**
  - **Πόσο ισχυρά τα θέματα συνδέονται με τη διάσταση που αξιολογούν**

2ο στάδιο ελέγχου εγκυρότητας (2)

- Διερευνητική παραγοντική ανάλυση
- Επιβεβαιωτική παραγοντική ανάλυση
  - Η δομή του εργαλείου μέτρησης καθορίζεται εκ των προτέρων
  - Το σφάλμα μέτρησης λαμβάνεται υπόψη
  - Σύγκριση με εναλλακτικά μοντέλα
- Χρήσιμη για την εξέταση της δομής του εργαλείου μέτρησης σε άλλα πολιτισμικά περιβάλλοντα

3ο στάδιο ελέγχου εγκυρότητας

- Εξέταση άλλων μορφών εγκυρότητας
- Συγκλίνουσα εγκυρότητα (convergent validity)
  - επαγγελματική εξουθένωση – προηγούμενα εργαλεία
- Εγκυρότητα διακριτότητας (discriminant validity)
  - επαγγελματική εξουθένωση - εργασιακό άγχος
- Συνυπάρχουσα εγκυρότητα (concurrent validity)
  - Η επαγγελματική εξουθένωση συνδέεται με τις απουσίες από την εργασία;
- Εγκυρότητα πρόβλεψης (predictive validity)
  - Η επαγγελματική εξουθένωση προβλέπει την αποχώρηση από την εργασία;

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της εγκυρότητας (1)

- Ικανοποιητικός αριθμός συμμετεχόντων
  - Εξωτερική εγκυρότητα
  - Υψηλή ισχύ της ανάλυσης
- Αύξηση της αξιοπιστίας της μέτρησης
  - Ενίσχυση της εγκυρότητας μέσω της μείωσης του σφάλματος μέτρησης
- Κάθε έννοια ή διάστασή της να καθορίζεται με 4 ή περισσότερα ερωτήματα-θέματα
- Εκπαίδευση ερευνητών και έλεγχος της διαδικασίας συλλογής δεδομένων
- Αυτοματοποίηση της διαδικασίας συλλογής δεδομένων για περιορισμό της μεροληψίας των ερευνητών

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της εγκυρότητας (2)

- Έλεγχος παρεμβατικών παραγόντων
  - Επιθυμία για κοινωνική αποδοχή (social desirability)
- Χρήση πολλαπλών μεθόδων για τη μελέτη του ίδιου φαινομένου
  - Μείωση της μεροληψίας της μεθόδου
  - Σχεδιασμός Πολλαπλών χαρακτηριστικών–Πολλαπλών μεθόδων
- Εναλλαγή της σειράς εμφάνισης των ερωτήσεων-θεμάτων
- Σε περίπτωση χορήγησης πολλών εργαλείων μέτρησης εναλλαγή της σειράς συμπλήρωσης
  - Μείωση της επίδρασης της αρχικής μέτρησης
- Σε πειραματικούς σχεδιασμούς έλεγχος των διαφόρων απειλών εσωτερικής εγκυρότητας

Στατιστικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της εγκυρότητας (1)

- Μονοδιάστατα εργαλεία
  - Δείκτης συσχέτισης r του Pearson
- Πολυδιάστατα εργαλεία
  - Πολυμεταβλητές τεχνικές (π.χ., canonical correlation)
  - Μείωση του σφάλματος τύπου I
- Επιλογή της κατάλληλης στατιστικής τεχνικής
  - π.χ., στην Εγκυρότητα πρόβλεψης
  - Όταν το κριτήριο είναι συνεχής μεταβλητή - Πολλαπλή παλινδρόμηση
  - Όταν το κριτήριο είναι κατηγορική μεταβλητή - Λογιστική παλινδρόμηση

Στατιστικές προσεγγίσεις για τη διασφάλιση της εγκυρότητας (2)

- Αφαίρεση της επίδρασης παρεμβατικών μεταβλητών
  - Π.χ., προηγούμενη εμπειρία,
  - Μερική συσχέτιση, Ιεραρχική παλινδρόμηση
- Χρήση προηγμένων στατιστικών τεχνικών
  - Μοντελοποίηση δομικών εξισώσεων (Structural equation modeling),
  - Πολυεπίπεδη ανάλυση (multilevel analysis)

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ & ΜΕΤΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Συστηματική παρατήρηση

ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

Κατανόηση τι είναι συστηματική παρατήρηση

Πως χρησιμοποιείτε στην προσχολική ηλικία

Κατανόηση της διαδικασίας εφαρμογής

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Τι είναι εναλλακτικής μορφής αξιολόγησης
- Ανάπτυξη τους σε αντιδιαστολή με τη γραμμικότητα των παραδοσιακών μορφών
- Εξάπλωση ραγδαία

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Συνεργασία & όχι ανταγωνισμός
- Εξάλειψη άγχους, ενίσχυση αυτοπεποίθησης
- Βοηθούν στην εξατομίκευση της διδασκαλίας
- Χρήση αναστοχασμού (reflection)
- Αναφέρεται στο μαθητή ως σύνολο και δεν τον κρίνει με βάση μόνον τις γνώσεις του σε συγκεκριμένα αντικείμενα

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Αυτό-αξιολόγηση
- Αξιολόγηση από συμμαθητές (peer evaluation)
- Αξιολόγηση μέσω φακέλου μαθητή (portfolio)
- Περιγραφική αξιολόγηση
- Αξιολόγηση μαθητή μέσα στην ομάδα

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

- Βασικό εργαλείο εναλλακτικής μορφής αξιολόγησης
- Είναι η πιο άμεση μέθοδος απόκτησης γνώσης για τη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

ποιοτική ή ποσοτική

διαδικασία ;

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Παρατήρηση ως σημαντική δεξιότητα του
εκπαιδευτικού

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Χρήση της παρατήρησης στην προσχολική ηλικία:

1. Κατανόηση της συμπεριφοράς των παιδιών
2. Αξιολόγηση της ανάπτυξης των παιδιών
3. Αξιολόγηση της διαδικασίας μάθησης

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

1. Κατανόηση της συμπεριφοράς των παιδιών

Έλλειψη βασικών στοιχείων επικοινωνίας (πλήρης
ανάπτυξη, ικανότητα λόγου & έκφρασης)

Έκφραση κυρίως σωματική

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

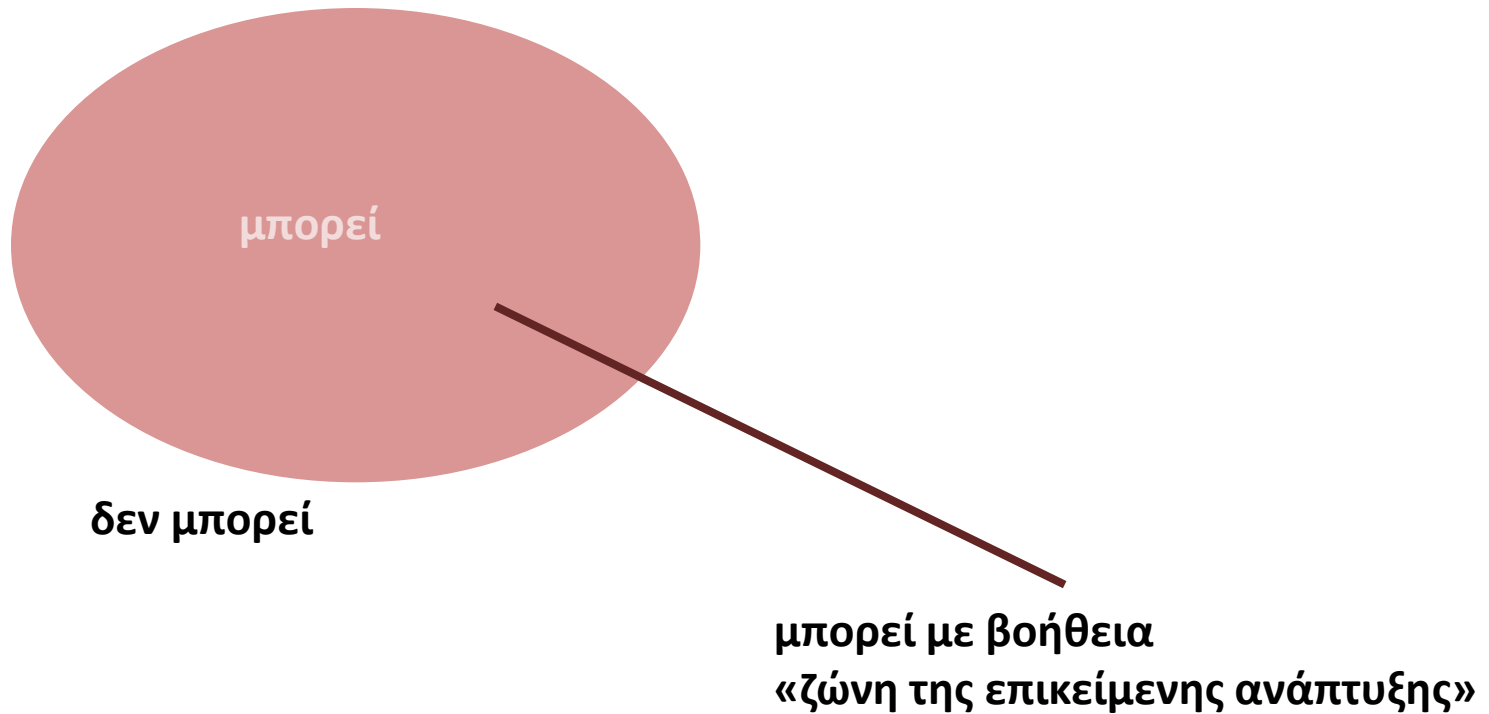
- 2. Αξιολόγηση της ανάπτυξης των παιδιών**
  - I. Σωματική, γνωστική, κοινωνική & συναισθηματική
  - II. Ικανότητα αντιστοίχισης αναπτυξιακών χαρακτηριστικών με τις δραστηριότητες των παιδιών που παρατηρούν

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

3. Αξιολόγηση της διαδικασίας μάθησης

- I. Τους ιδιαίτερους/εξατομικευμένους τρόπους μάθησης
- II. Δεξιότητες: κινητικές, κοινωνικές, γνωστικές κλπ.
- III. Παρατήρηση απόδοσης
- IV. Με τη χρήση της «ζώνης επικείμενης ανάπτυξης»

Ζώνη επικείμενης ανάπτυξης

ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

- I. Ανεκδοτολογική καταγραφή (anecdotal record)
- II. Τρέχουσα καταγραφή (running record)
- III. Καταγραφή δείγματος (specimen record)
- IV. Χρονική δειγματοληψία (time sampling)
- V. Δειγματοληψία γεγονότων (event sampling)
- VI. Λίστες ελέγχου & κλίμακες βαθμολόγησης (check lists & rating scales)
- VII. Καταγραφή βίντεο

ΤΥΠΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

- I. Ανεκδοτολογική καταγραφή (anecdotal record)
- II. Τρέχουσα καταγραφή (running record)
- III. Καταγραφή δείγματος (specimen record)
- IV. Χρονική δειγματοληψία (time sampling)
- V. Δειγματοληψία γεγονότων (event sampling)
- VI. Καταγραφή βίντεο
- VII. Λίστες ελέγχου & κλίμακες βαθμολόγησης (check lists & rating scales)

Ανεκδοτολογική καταγραφή (anecdotal record)

Γραπτή περιγραφή της συμπεριφοράς του παιδιού

- Είναι αποτέλεσμα άμεσης παρατήρησης
- Έγκαιρη, ακριβής και συγκεκριμένη καταγραφή
- Περιλαμβάνει το πλαίσιο της συμπεριφοράς
- Ερμηνείες καταγράφονται ξεχωριστά από το συμβάν
- Επικεντρώνεται σε συμπεριφορές τυπικές ή ασυνήθιστες για το παιδί που παρατηρείται

Ανεκδοτολογική καταγραφή (anecdotal record)

Όνομα παιδιού: Γιάννης, Μαρία, Ελένη

Ηλικία: 3,5- 4-4 αντίστοιχα

Τύπος συμπεριφοράς: κοινωνικο-συναισθηματική

Ημερομηνία: 28/03/2013

Περιστατικό

Η Ελένη & η Μαρία παίζανε στη γωνιά δραματικού παιγνιδιού κάνοντας ότι μαγειρεύανε όταν ήρθε ο Γιάννης και ζήτησε να φάει. Του είπαν ότι δε μπορεί να παίξει εκεί γιατί ήταν απασχολημένες με το να στρώσουν το τραπέζι. Τότε ο Γιάννης είπε ότι μπορεί να βοηθήσει στο σερβίρισμα κάνοντας τον πατέρα. Τα κορίτσια το σκέφτηκαν λίγο και είπαν «εντάξει παίξε μαζί μας»

Σχόλια

Τα κορίτσια παίζουν συχνά μαζί και αποθαρρύνουν συνήθως άλλους να παίζουν μαζί τους.

Ο Γιάννης «έμαθε» πώς να μπαίνει στο παιγνίδι.

Τα κορίτσια ενέδωσαν όταν προσφέρθηκε να βοηθήσει. Συνήθως ο Γιάννης είναι δημοφιλής και πετυχαίνει να γίνεται αποδεκτός στα παιγνίδια με άλλα παιδιά

Τρέχουσα καταγραφή (running record)

- Είναι μία καταγραφή που είναι λεπτομερής και περιλαμβάνει μία σειρά συμβάντων
- Περιλαμβάνει ό,τι συμβαίνει σε μία περίοδο όπου καταγράφονται όλες οι συμπεριφορές που παρατηρούνται
- Η περίοδος μπορεί να διαρκεί από μερικά λεπτά έως εβδομάδες

Τρέχουσα καταγραφή (running record)

Όνομα παιδιού: Γιάννης,

Ηλικία: 3,5

Τύπος συμπεριφοράς: κοινωνική και γνωστική

Ημερομηνία: 28/03/2013, ώρα: 8.30-9.00

Παρατήρηση

Σχόλια

Ο Γιάννης παίζει με ένα παιγνίδι.
Ρωτάει, «Μαρία μπορώ να το κρατήσω;» πολλές φορές.

Ο Γιάννης είναι ευγενικός

Ο Γιάννης λέει σε όλους να καθίσουν μόλις τους το ζητάει η νηπιαγωγός

Ο Γιάννης βοηθάει τους συμμαθητές του να ακολουθούν τους κανόνες

Ο Γιάννης παρακολουθεί με ενδιαφέρον τον Κώστα να περιγράφει ένα καινούργιο παιγνίδι που έχει και ρωτάει πληροφορίες για το πώς παίζεται

Ο Γιάννης πάντα δείχνει ενδιαφέρον για το τι έχουν να πουν οι συμμαθητές του και να μάθει καινούργια πράγματα

Καταγραφή δείγματος (specimen record)

- Είναι όπως η τρέχουσα καταγραφή, όμως είναι πολύ πιο λεπτομερής και ακριβής
- Συνήθως η τρέχουσα καταγραφή διενεργείται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ενώ η καταγραφή δείγματος από εξωτερικούς παρατηρητές
- Συνήθως η παρατήρηση κωδικοποιείται και τα ευρήματα αναλύονται

Χρονική δειγματοληψία (time sampling)

Έχει στόχο να καταγράψει τη συχνότητα μιας συμπεριφοράς σε μία χρονική περίοδο

Ο παρατηρητής αποφασίζει τι συμπεριφορές θα παρατηρήσει και καταγράφει τη συχνότητα των συμπεριφορών αυτών σε μία χρονική περίοδο

Συνήθως χρησιμοποιείται για την παρατήρηση μη αποδεκτών συμπεριφορών (π.χ. επιθετικότητα, μη συνεργασία κλπ.)

Χρονική δειγματοληψία (time sampling)

Όνομα παιδιού:

Ηλικία:

Τύπος συμπεριφοράς: ο Γιάννης έχει πρόβλημα στο να ολοκληρώσει μία δραστηριότητα

Ημερομηνία: 28/03/2013, ώρα: 8.30-9.00

Γεγονός

Χρόνος

Σχόλια

Ζωγραφική: ο Γιάννης αφήνει πάντα το έργο του στη μέση

9.45

Συμβαίνει γιατί αποτυχαίνει να ακολουθήσει τις διαδικασίες χρήσης των κατάλληλων υλικών

Δειγματοληψία γεγονότων (event sampling)

Χρησιμοποιείται όταν μία συμπεριφορά εμφανίζεται σε συγκεκριμένο περιβάλλον και όχι σε μία χρονική περίοδο

Η συμπεριφορά μπορεί να είναι συχνή ή σπάνια, ο στόχος είναι η ανακάλυψη των αιτιών ή των αποτελεσμάτων

Ο παρατηρητής αποφασίζει τι συμπεριφορές θα παρατηρήσει (π.χ. όταν ένα παιδί συνήθως χτυπάει τα άλλα) και περιμένει να συμβούν

Συνήθως προσπαθεί ο παρατηρητής να κατανοήσει τις αιτίες του συμβάντος

Δειγματοληψία γεγονότων (event sampling)

Όνομα παιδιού:

Ηλικία:

Τύπος συμπεριφοράς: ο Γιάννης συχνά χτυπάει τα άλλα παιδιά

Ημερομηνία: 28/03/2013, ώρα: 8.30-9.30

ώρα	Συμβάν που προηγείται	Συμπεριφορά	Συμβάν που ακολουθεί
9.00	Ο Γιάννης τρώει με τη Μαρία	Ο Γιάννης χτυπάει τη Μαρία	Η Μαρία φωνάζει τη νηπιαγωγό
9.20	Ο Γιάννης ζητάει ένα βιβλίο που είναι στη βιβλιοθήκη και δεν το φτάνει από τον Κώστα, αλλά αυτός αρνείται	Ο Γιάννης χτυπάει τον Κώστα	Ο Κώστας τον χτυπάει και αυτός. Τότε ο Γιάννης παίρνει ένα βιβλίο από το ράφι που φράνει και διαβάζει

Καταγραφή βίντεο

Είναι πολύ σημαντική για την βελτίωση της παρατήρησης

Είναι σημαντική στην παρατήρηση γλωσσικών

δραστηριοτήτων

Βοηθάει στην ανάλυση μεγαλύτερου εύρους γεγονότων,

συμβάντων κλπ.

Βοηθάει στην αξιοπιστία της παρατήρησης

Λίστες ελέγχου & κλίμακες βαθμολόγησης (check lists & rating scales)

Η λίστα ελέγχου συγκροτείται από μία συλλογή γνωστικών στόχων ή δεικτών ανάπτυξης

Συνήθως είναι σε μία ιεραρχική σειρά συσχέτισης ώστε να μπορεί να καταγραφεί

Χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ανάπτυξης

Λίστα ελέγχου (check list)

Ηλικία: 6-12 μήνες Σωματική και γνωστική ανάπτυξη	ημερομηνία	ημερομηνία	ημερομηνία
Κάθεται μόνος			
Πίνει από ένα ποτήρι			
Βρίσκει ένα κρυμμένο παιχνίδι			
Κοιτάζει ένα βιβλίο με φωτογραφίες			
Αναπαράγει ήχους ομιλίας			
Πετάει ή τοποθετεί αντικείμενα σε ένα καλάθι			
Λέει μικρές λέξεις			
Προσπαθεί να φάει μόνος του			

κλίμακες βαθμολόγησης (rating scales)

Μοιάζουν με τις λίστες ελέγχου

Βασική διαφορά ότι κάνουν κρίσεις για το εύρος της παρουσίας μιας συμπεριφοράς

Συνήθως αποτελούνται από ένα σετ χαρακτηριστικών και χρησιμοποιούν μία συστηματική διαδικασία

Έχουν περιορισμούς όμως η ευρεία χρήση τους αποδίδεται στη μοναδικότητα τους να παρέχουν σημαντικό όγκο πληροφοριών

Είναι υποκειμενικές

ECERS-R

- 1) Χώρος και επίπλωση
- 2) Ρουτίνες προσωπικής φροντίδας
- 3) Γλώσσα – Λογική σκέψη
- 4) Δραστηριότητες
- 5) Αλληλεπίδραση
- 6) Δομή προγράμματος
- 7) Γονείς & προσωπικό

ECERS-R

- 470 ‘δείκτες’
- ‘θέματα’ 1-37 (6 υποκλίμακες) εξετάζουν την
ποιότητα των εμπειριών των παιδιών

ECERS-R

- ‘θέματα’ 38-43 (γονείς & προσωπικό) είναι υποστηρικτικά ‘θέματα’

Χρήσεις του ECERS-R

Παγκόσμια χρήση: Καναδάς, Γερμανία, ΗΒ,
Βραζιλία, Πορτογαλία, Ιαπωνία κλπ.

Ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν τη σχέση
μεταξύ της αξιολόγησης με βάση την κλίμακα
ECERS-R και επιδόσεων των μαθητών

Αξιοπιστία & Εγκυρότητα

- Έρευνες μελέτησαν την αξιοπιστία και εγκυρότητα της κλίμακας ECERS
- Peisner-Feinberg & Burchinal (1997)
- Whitebook et al. (1990)

Αξιοπιστία & Εγκυρότητα

- ECERS-R
- Οι έρευνες που έγιναν έδειξαν την αξιοπιστία της κλίμακας

Φιλοσοφία πίσω από το ECERS-R

- Τρεις βασικές ανάγκες πρέπει να καλύπτει ένα ποιοτικό περιβάλλον προσχολικής αγωγής: (α) υγιεινή & ασφάλεια, (β) θετικές σχέσεις, (γ) ερεθίσματα για βιωματική μάθηση

Φιλοσοφία πίσω από το ECERS-R

- Αυτές οι τρεις βασικές ανάγκες παρατηρούνται και αξιολογούνται από την κλίμακα ECERS-R

Φιλοσοφία πίσω από το ECERS-R

- Ποιότητα ‘διαδικασίας’: εμπειρίες των παιδιών μέσα στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου/παιδικού σταθμού συμπεριλαμβανομένων των αλληλεπιδράσεων με άλλους, υλικά & δραστηριότητες (Phillipsen et al., 1997)
- Ποιότητα ‘δομών’: αναλογία προσωπικού/μαθητών, μέγεθος τάξης, κόστος φοίτησης, μ²/παιδί, κατάρτιση εκπαιδευτικών κλπ. (Whitebook, 1989)

Φιλοσοφία πίσω από το ECERS-R

- Οι κλίμακες αξιολόγησης περιβάλλοντος αξιολογούν την ποιότητα ‘διαδικασίας’ μέσω παρατήρησης
- Η ποιότητα ‘διαδικασίας’ θεωρείται ότι προβλέπει πολύ καλύτερα την απόδοση των μαθητών από ότι η ποιότητα ‘δομών’

Φιλοσοφία πίσω από το ECERS-R

- Πολλές έρευνες βέβαια δείχνουν ισχυρή στατιστικά σημαντική συσχέτισης της συνολικής ποιότητας με την ποιότητα ‘δομών’
- Phillipsen et al. (1997), Burchinal et al. (2002), Phillips et al. (2000)

Σίγουρα χρειάζεται περαιτέρω έρευνα

Αξία του ECERS-R

- Είναι πολύ αξιόπιστη & έγκυρη κλίμακα
- Χρησιμοποιείται εδώ και τρεις δεκαετίες επιτυχώς
- Η αντικειμενικότητα του επιτρέπει συγκρίσεις αποτελεσμάτων
- Παρέχει πολλές και αξιόλογες πληροφορίες για την ποιότητα της προσχολικής αγωγής

ECERS-R

Γνωριμία με τα θέματα της κλίμακας

ECERS-R

Γνωριμία με τα θέματα της κλίμακας

Οι υποκλίμακες

Χώρος και επίπλωση

1. Εσωτερικός χώρος
2. Έπιπλα για την καθημερινή φροντίδα, το παιχνίδι και τη μάθηση
3. Επίπλωση για ξεκούραση και χαλάρωση
4. Διαρρύθμιση της αίθουσας για παιχνίδι
5. Χώρος για απομόνωση
6. Εκθέματα που σχετίζονται με τα παιδιά
7. Χώρος αδρής κινητικότητας
8. Εξοπλισμός αδρής κινητικότητας

Ρουτίνες προσωπικής-φροντίδας

9. Υποδοχή /Αναχώρηση
10. Γεύματα/κολατσιό
11. Ελαφρύς ύπνος/ξεκούραση
12. Τουαλέτα/αλλαγή πάνα
13. Πρακτικές υγιεινής
14. Πρακτικές ασφάλειας

Γλώσσα – Λογική σκέψη

15. Βιβλία και εικόνες
16. Ενθαρρύνοντας τα παιδιά να επικοινωνούν
17. Χρήση της γλώσσας για ανάπτυξη δεξιοτήτων λογικής σκέψης
18. Ανεπίσημη χρήση της γλώσσας

Δραστηριότητες

19. Λεπτή κινητικότητα
20. Εικαστικά
21. Μουσική/κίνηση
22. Τουβλάκια/Οικοδομικό υλικό
23. Άμμος/νερό
24. Δραματικό παιχνίδι
25. Φύση/επιστήμη
26. Μαθηματικά/αριθμοί
27. Χρήση τηλεόρασης, βίντεο, ή Η/Υ
28. Προάγοντας την αποδοχή της διαφορετικότητας

Αλληλεπίδραση

29. Επίβλεψη δραστηριοτήτων αδρής κινητικότητας
30. Γενική επίβλεψη των παιδιών (εκτός των δραστηριοτήτων αδρής κινητικότητας)
31. Πειθαρχία
32. Αλληλεπιδράσεις προσωπικού - παιδιών
33. Αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών

Δομή προγράμματος

34. Ημερήσιος προγραμματισμός
35. Ελεύθερο παιχνίδι
36. Χρόνος σε ομάδες
37. Παροχές για παιδιά με ειδικές ανάγκες

Γονείς & Προσωπικό

(Θέματα 38 – 43)

ECERS-R

Γνωριμία με τα θέματα της κλίμακας

Επεξηγήσεις

Η **ανανεωμένη** έκδοση του ECERS-R προσφέρει ποιο ουσιαστική βοήθεια με τις επεξηγήσεις και ένα εκτεταμένο **φύλο αξιολόγησης**, που περιέχει σημειώσεις και πίνακες για βοήθεια. Τα **‘θέματα’** και οι **‘δείκτες’** παραμένουν όπως και στο αρχικό ECERS-R.

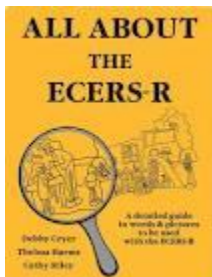
Αυτές οι σημειώσεις βοηθούν την αξιοπιστία της αξιολόγησης. Δεν αλλάζει τίποτα στην κλίμακα, απλώς είναι μια προσπάθεια βελτίωσης της ακρίβειας στη βαθμολογία.

(http://www.ersi.info/ecers_notes.html)

Μην ξεχνάτε ποτέ *Επεξήγηση των όρων που χρησιμοποιούνται σε όλη την κλίμακα.*

[View Notes for Updated ECERS-R](http://www.ersi.info/ecers_notes.html) in http://www.ersi.info/ecers_notes.html

*υπάρχουν κάποια ‘θέματα’ που ίσως χρειάζονται την υποστήριξη του *All about the ECERS-R**

ECERS-R

Γνωριμία με το σύστημα βαθμολόγησης

Επεξήγηση όρων που χρησιμοποιούνται στην κλίμακα

- Προσβάσιμα
- **“σημαντικό μέρος της ημέρας”**
- μερικά, πολλά & ποικίλ(ί)α
- προσωπικό
- *όταν ο καιρός το επιτρέπει*

το “σημαντικό μέρος της ημέρας” σημαίνει τουλάχιστον το 1/3 του χρόνου που τα παιδιά είναι παρόντα. Για παράδειγμα, 3 ώρες σε ένα πρόγραμμα διάρκειας 9 ωρών. Για τον υπολογισμό του κατά πόσον τα υλικά ή δραστηριότητες είναι προσβάσιμα για «σημαντικό μέρος της ημέρας», βεβαιωθείτε θέτοντας στον εκπαιδευτικό ερωτήσεις που σας δίνουν μία λογική εκτίμηση του τι συμβαίνει και τι είναι προσβάσιμο κατά τη διάρκεια του χρόνου εκτός της παρατήρησης. Ο υπολογισμός του σημαντικού μέρους της ημέρας, βασισμένου στο τι έχει παρατηρηθεί, συν το τι λέει ο παιδαγωγός, γίνεται συνήθως κατά τη διάρκεια του υπόλοιπου χρόνου.

ECERS-R

Γνωριμία με το σύστημα βαθμολόγησης

Επεξήγηση όρων που χρησιμοποιούνται στην κλίμακα

- Προσβάσιμα
- “σημαντικό μέρος της ημέρας”
- **μερικά, πολλά & ποικίλ(ί)α**
- προσωπικό
- *όταν ο καιρός το επιτρέπει*

Όροι όπως «**μερικά**», «**πολλά**» ή «**ποικίλ(ί)α**», χρησιμοποιούνται σε όλη την κλίμακα, και συνοδεύονται από αριθμητικά παραδείγματα για τη σωστή βαθμολόγηση. Ωστόσο, ο απαιτούμενος πραγματικός αριθμός εξαρτάται από τον αριθμό των παιδιών που είναι εγγεγραμμένα στην τάξη, και από τις ηλικίες και τις ικανότητες αυτών των παιδιών. Στις περιπτώσεις που υπάρχουν μικρές ομάδες παιδιών, τα νούμερα που δίνονται μπορεί πιθανότητα να είναι λογικά.

Τα νούμερα που δίνονται αφορούν στις ΗΠΑ

Ωστόσο, σε τάξεις με 20 ή περισσότερα παιδιά, χρειάζονται περισσότερα υλικά

ECERS-R

Γνωριμία με το σύστημα βαθμολόγησης

Εθνικές ή ειδικές οδηγίες για την αξιολόγηση

- 7. χώρος αδρής αξιολόγησης** (π.χ. οδηγίες για τη σύσταση των υλικών)
- 10. γεύματα/κολατσιό** (π.χ. οδηγίες για τις συνθήκες υγιεινής)
- 11. ύπνος/ξεκούραση** (π.χ. συνθήκες στο χώρο που κοιμούνται τα παιδιά)
- 13. πρακτικές υγιεινής** (ιδιαίτερες απαιτήσεις για συνθήκες υγιεινής- π.χ. οδοντόβουρτσες στη Δανία-Φιλανδία)
- 14. πρακτικές ασφαλείας** (π.χ. εθνικές οδηγίες για αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων - σεισμός)

Να περνάτε καλά

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

